

Kelewis, Karaliaucziuje
kas Utarninka ishdudams,
kastoj, ant bile fokio Busto
apsteliutas, su Bustymin-
geis ant Bertainio Metu
5 Egr. arba 50 Pf.

Kelewis

is

Apsakymu Istatimai i Ke-
lewi kastoj po 2 Egr. uz
kozna, smulkeis Rastais
isdrukawota Cilg. Gro-
matas reik sen atrastyti:
Bergplaz (arba
Schiefer Berg) Nr 7.

Karaliaucziaus Broliams Pietuwiniams Zines parnesas.

Nov. 23.

Karaliaucziuje, 6. Junijs.

1876.

Dienoje hwentosės Traicės.

Evang. Jono 3, 1—15. Grom. Rym. 11, 33—36.

Liežuwi reik suwaldyti.

„Liežuwis mažas yra Sqnaris, o tacziau didzius
Daiktus ispromyja. Sztay maja Ugnis, fokia Gira
uzdega! O ir Liežuwis tiekajau yra Ugnis, Swietas
pilnas Neteisybes. Taip yra Liežuwis tarp musu
Sqnariu ir apbjaurin wisq Rung ir uzdega wisq
musu Buseilgimq, kad jis Beklods uzdegtas yra. Lie-
zumi ney wiens Zmogus ne gal suwaldyti, ta nepa-
fajojanczia Diktentybe, pilna smertiskiu Rudu. Jumi
mes liaupiname Diewa Tewa ir jumi mes teikiam
Zmones, pagal Diemo Weida suwertus. Is tos wiens
Burnods iseit Szlowinimas ir Keikimas. Ne tur teipo
buti, mieli Brolei!“ Jok. 3. Perst. — „Zegnofite
jus Persefinajancziusius; zegnofit, o ne teikit.“
Rym. 12, 14. — „Todel, mieli Broliai, koznas
Zmogus r'esse greitas klausytis, bet negreitas kalbeti
ir negreitas ant Kersto. Nes Zmogaus Kerstas ne
daro, kas po Diemo Akim teisu yra!“ Jok. 1, 19. 20.

Anday mes apie Liezuwo Bartojimq kalbedami
sawo mielusius Brolius raginom, Ponq Diewa wisur
ir wijados uz jo Meile ir Malone bey uz jo neustai-
tomajes Geradesytes liaupinti ir slowinti, beje jam ir
uz jo Baudimus ir Plakimus kaip ir uz jo Gaiwinimus
dekawoti. Dgi hi Syki reiktu ju labjaus mielusius Skai-
tytojus ant to paties Dalyko nurodyti, kadangi mes
hendien hwentosės Traicės Szwente hwencziam, kadangi
mes hendien wisos Malones Diemo Tewa, Sunaus
irgi hwentosės Dwasės lyg i wieng suglaude atsi-
menam. Is Tiesos: musu triwienajo Diemo Susimi-
limas pries mus biednusus Griekininkus n'ismieru-
jamas; tas ne tur ney Prabziods ney Galo, jog mes
su hwentojo Apaštalo Zodzies ishtarti turim: „Af
fokia Gilybe Bagotytes!“

Ne mes toki macingq Raginingq ant Dekawo-
jimo ir Liaupinimo sawyje jausdami turim patys dy-
wytis, kaip mudyje Kartais ir Raginimas ant pisku

Zodziu randas ir teip is musu Szirdies kaip ir is
Burnods su dangiskais Szlowinimais podraug ir pek-
listas Papyhs, Waidas, Barnis, Darymas ir Kei-
kestis ar pries fokio Daikta, ar pries fokio Zmogu kelias.
Tai powisam teip, kaip kad fokia Wersme, anote Jofubo,
Zodzio is wiens Skyles saldu ir kartu isleistu.
Jok. 3, 11. Ne jut Kriticzionies Szirdyje ne tur
Kerstas, Pawydas ir Papyhs gywenti, o kad hitos
Ugnies prie senojo Adomo ir kas arba tiek nor rasti,
tay toktai reik taju ant Wietos isghyti, ir ne dut
pisku Zodziu Deypnomis i Wirsu isimusti. „Kersti-
dami ne susigriebykite; ne dukite Saulei nusileisti ant
jusu Kersto.“ Epz. 4, 26.

Bet kad jan wisi hitie ir titi lyg tokiejau Isfi-
reiskimai musu Szirdies Melabumo ne pagerautini,
bet ju labjaus peiktini ir hausti yra, tay toktai ju
labjaus tropyja Keikimq. Ne dabok! Keikimas jut ne
Darymas. Jau Darymas nehwankus, bjaurus Daiktas
yra, kur Zmogus is Perpykio sitq Zmogu arba seip
foki Pono Diemo Sunwering fokiam kitam prastam
bjauriam Daiktui, kaip antay Zmogu Rupuzei prilggin.
Ne Keikimas yra tiesiog Diemo Bluznyjimas. Tu
pats sawo Perpyki ant sawo Artymo isleisti ne gali,
tay sawo Wietoj dabar pats Pons Diems toktai tures
ispromyti, ar Berkuno Szuwju ji nutrenkti, ar Stabu
ji ishtiti arba fokiu kitu Budu jam po Pisko padaryti.
Dabok, kaip tawo Kekestis Ponui Diemui pamegs!
Is Tiesos, tawo Melabumas tawo paties Galwq
tropyš. Amen.

Taigi mielam Diemui.

(Prabzia Num. 21.)

Anday pasakojom, kaip Sutaisytojis Giesmes
„Taigi mielam Diemui“ Maro Giese biednusus
Zmones gawines.

Ne ir Karo Briegadose pasirode Rinkarts wijados
ant tikros Wietos esas, su Diemo Pagalba jam daug
kart' pasiseke, nuq Miesto Rabawojimq bey Ispusy-
jimq nukreipti. Kaip Mete 1639 nekursai ciecorisks

aufhts Samandiers nūg pawargusiojo Miesto 40 Lufstancziū Doreliū praše, o wisi Pasigodimai bey Meldimai nieko ne maczyjo, tay jis Birgeliems tare: „Gifste hen, mielieje mano Parapijonai, mano mielieje Baznyczyds Waikai; prie žmoniū Pasigailėjimo bey Susimilimo ney jokio ne rajdami, eifim su Bonu Diemu kalbėti.“ Baznyczyoj susirinkęsis Pulkas dabar giedojo wienširdziej tą Giesmę: „Didžiausioj Bėdoj budami“, o tada Rinkartis parsiklaupęs širdingiausę Malda praneše Wiešpacziui už sawo Miestą bey sawo sunkiej prispaustaję Parapiję. Tolia Diemo Szluzma bey wierna Mubaznyšte ir užkietusiu Neprieteliū Szirdis pergalejo; užbetoji sunkioji Rinklawa ant 6 Lufstancziū bey 5 Szimtu Doreliū numazinta tape. Szitds Miestui nusidawusids Pagalbds deley pilns Dziaugsmo budams sustate ir sutaise linksmam Giedojimui Rinkartis sawo Giesmę: „Taigi mielam Diewni.“ Taip, tokiu Budu brangioji ši Giesmė pastoj. Ber daugel Wargū nubaznasis šis Diemo Tarnas, persidirbti, daug Bėdōs bey Lūžbōs jis iskenteti turėjo, pirmol Burna bey Szirdis wiernam Sutarime ir iš Tiesds linksmay safovi bey giedoti galėjo: „Taigi mielam Diewui širdingay dėkawofim!“ — Ale Rinkarto šlowingam Giedojimui sustatytoji Giesmė ne wienat iš jo paties Dumds filusi, bet ant bibeliskōs Pamatōs, butent ant žodziū Zyrafo, kurius mes tojo 50 tame Berškyrime nū 24 iki 26 Beršmo parāhytus randam, gruntawota yra.

Szi grazioji musū Giesmė ant nesustaitomay daugel aufhtū, šlowingū Szwencziū, ogi ir prie kitū labay minėtinū Nusitikimū giedota tapusi, o wisados Daugybę Szirdziū Daugun link pakelusi yra. Taip ant Paweiflo nusidawe ir Mete 1757, Dienoje 5 tojo Decemberio, kaip musū Karalus Friedrich antrasis arba didysis ana minėtinaji Laimėjimą, dėl Szlezingės karadams, ant Ystreikiskujū prie Kiemo Leuthen (įstark Leiten) apturėjo. Karalui nūg Musio Wietōs su Pulkeliu Kaiteliū i Miestelē Lissa ant Natwojimo pajojus, pasiliko pailsesis ir nuwargesis jo Waikas ant apsnigtojo, Kraujeis apparwotojo Lauko be stowys. Daugumas wiernujū jo Kareiwjū iš Nuwargimo ant driegnōs, haltōs žemes susmuko. Toli aplinkuy Daugybę Ironytujū waitojo ir stenėjo Naktēs Tamsybeje. Waifsciojancziujū kožnas žingsnis prie Lawono atstumejo. Tay wienu Sykiū pradėjo wiens Zalnierus ant Lauko Widurio pasistojęs aiskiu Balsu giedoti: „Taigi mielam Diewni“, tūjaus sawo Trimitais Muzikininkai bey kiti Giedotojai pritare, o Giese wiendōs Minutōs jau giedojo ir wisa Armije graziausame, Szirdis pakelancziame Sutarime. Tai buwo Atsigaiwinims, kaip toks ne lengwey per kiską butu nusidūti galėjęs.

Ritą toki puiku Paweiflā sutarianczio Szirdziū

Pasikelimo Wiešpatiespi mes turim iš Meto 1834, kaip anam pagirtam dwaifškam Wyrui, Wilberforce pasiseke, po ilgay pridētōs Procēs, po daug Kalbėjimo bey Graudenimo nūg engeliskōjo Karalystēs Saimotoki Jokang lyg kaulyte iškaulyti, per kuri 800 Lufstancziū Murinā arba jūdujū Werginiū i Walnybę paleisti tape. Tame Jokane jū Iškwalnyjimas ant Diendōs pirmojo Augusto to paties Meto patwirtintas buwo. Wakare pirm tōs susikwiete nekursai Ewangelijōs Pasuntynis, John wadinams, ant Salōs Antygua, kuri prie Amerikōs gul ir Engelantui priklauso, wisus krifsczioniskūsus jūdūsus Werginus pasawe ir išlaite jiems Mišig apie žodi šwento Rašto: „Jus brangiej atpirkti esat“. Prieš Naktēs Widuri wisi parsiklaupę širdingiausę pasimelde. O kaip Ziegorus dwyliskā mušes ir Werginiū Iškwalnyjimo Adyna priėjusi buwo, tay jie sawo Balsus Diewopi pakale ir aiskiej giedojo: „Taigi mielam Diewni širdingay dėkawofim!“ O Wiešpats ir sawo Balsu girdētis dawe; pakilusids Berfunijōs Growimu jis atšliepe: „Amen.“

Rinkarto bideleję Wiernybę jo Draugbirgelei bey Parapijonai su didzia Nedekingyste atlygino. Du kart sawo Amže jis gilufingay apšwedes buwo ir sulauke daug Dziaugsmo iš sawo Waikū. Kaip ilgasis, trisdešimtmetinis Karas pasliowęs luwo, tay Rinkartē po Pakajaus Szwentēs, už jōs Sulaukimą Diewui dėkawodams sawo Galwelę ant Smerties Patalo padėjo jakydams: Wiešpatie, dabar tu dūdi sawo Tarnui Pakajuje išeiti. Jis pasimire Dienoje 8 tojo Aprilio Mete 1649. Mieste Eilenburg (ne žinau iš Litro, ar Baznycioj, ar šale Baznyczyds, kur jis šluzyjo) yra jo Balaidojimo Wieta. Ale Baznyczyoj kaba jo Abrozās su wofiskū Užrašū, knrsai ant musū Kalbōs taip iššimano:

„Rinkartē iki Pakajaus Padarymo giedoti ne atgriso; šim Amže jis giedojo wis iš wien; jis gies dabar ir ten, jo amžinamjam Amže.“ †

Rokie Giesai dabar Amėrikoj yra.

Dar wis nesiliaujas ilgi žmoniū Trukiei i pagit taje Amėrikā nusikantinti; dar wis randas musū Wofitijoj bey musū Lėwisfėj, Prusijoj, Pulkais tokiū žmoniū, kuriems sczion ar per aufhtas Gywenims rodo esās, ar Walnybe dar per saura pasirodo, kurie toki nūg klasingū Agentū arba perkalbėti mokancziū Szdrincziū priwiloti sawo Naudeliōs kiek galėdami susikrapštę su Paczia bey Kudikieis ant Iškwandrawimū i Amėrikā pasidūda. Wieni ištraukia su Biningai už tus ten didzius waisingus Laukus pigey nusipir

ir weik labay bagotais pastoti mislydami, Kiti be Piningū, vos Kastas už Perkelią užmokėti istengdami; ir tie maž dirbti, ale daug pelnyti nor; dar Kiti Kupcziamu arba remestininkū Atlikimo didžio Pelno pasipiešti ir prabagotėti keta. Wis iš wien todėl prie Wokietijos didžinū Kupczytės Miestū, šale Juriū gulinczujū, randas tokiū Sziepjū, kuros ant bėgimo i Amėriką bey ant Perkeliū Išwandrauninkū wisuczies gatawos ir lenktyn pasiitaisijos yra.

Ne retay toks tokiū apširikusujū Žmoneliū yra Amėrikoj radęs, ko jis jėškjo. Didžiausoji jū Dalis nusikafino i gwyūsus Wargus bey Bėdą. Kiek czion dabar randas Bėdnujū, kurie rods meilytu i melaję Tėwisę wėl pargryhti, ale dėl didžios Wargingytės ten lyg priristi buti tur. Pasigailincziū Žmoniū Brieteliū Balsai wis iš Naujo pasikel, ogi ypaczies žime Gziese wėl aštiey pasikėle, graudendami, kad idant ney wiens ant Ištraukimo i Amėriką išsiwažioti ne dūtus. Žie meldžia, kad kožna Geitunga jū Brišaukimą apšakytu, kad kiek wiens, kurs su Wargstanczeiseis Pasigailėjimo tur, jū Pagraudenią apšakytu. Kelewis toktai jau atfartodams yra dars ir wėl dar dars, jeyb ne ir musū Kampo Žmones tōs Išwandrawimo Ligōs nutwertu taptu.

Nekursai Kunigs, Ruperts Wardu, kursai Wokietijos Mieste Brėmerhawen už anūs su Szieptomis Iškėliaujancziūsus pasirupinti liubėdowo, dabar Amėrikoj, butent Mieste Newyork, gwyen ir czion, su Pulkais iš jo Tėwisės parkeliamusujū Žmoniū susieiti, tankiey Priežasties tur ir Progōs jėško. Tas Wargus sawo Žmoniū tuleropay yra matęs ir geray pažysta, ant jo Graudeniū reiktu minau daboti. So Parahyme taip stow sakyta:

Apie Pasilaitymą šio didžiojo Miesto bey apie Sugywenimą jo Žmoniū ney maž ko Gero n'iera sakyti. Kupczyte bey firi Darbai didelajo Pelno gul, lyg i Szali padėti; iš to Pawargimas bey Skaitlus piktū Nusidėjimū wis didyn eit. Darbininkū be Darbo ir be Pelno czieła Armije, kaip šiczion dar ne buwūs, walkiojas musū Miesto Ulycziomis. O ney maž dar niera apmatyti ney numanyti, kada tōs Bėdōs Gals pareis, kada Pulcai Pateikaujancziujū wėl Darbo gaus. Mėnėseis bene dar truks tas smutnasis Gziesas; ale ne tikt wien šiczion pat taip stow dėl Darbo bey Pelno, bet wisur, toli aplinkny; iš n'isū Prowincū parškamba toksjau Smutnybės Balsas. O kaip Wiktabėjste auga, iš sefancziōs Žiniōs šwiesey yra suprantama: Policijos Prėzidentis wienu didžio Miesto Žlandintiemsiems Kalėjime Wietōs n'uztėfo, todėl jis Welomis (a ba per Tolraši) perklaušinėjo greitay Apkalimo Wietas wisōs Prowincōs, bau ne fur fitur Pulks jo Kaliniū galėtu sutalpintas buti. Ne iš wisur parbėgo Atsilėpimai,

kad ir ten kožnas Kalėjims jau prifimštas ir wisur toksjau Wietū Stofojims ēšs; be Galo didele ēsanti wisur Daugybe ubagaujancziū Walkunū bey Wasileidėliū. Teip wisūse Kampūse, iš fur tikt wien Žinią pareit, Darbo bey Remesto Wietos tuštinas, o Kalėjimai prisipildo. O tacziau tikt dar wis parkeliauja kas Mėnėsi Tukstanczeis Swetimujū per Jures i Amėriką, ogi didžiausoji Dalis tujū be Piningū, be Kalbōs Išmanymo, be Brieteliū bey gerū Wajystamū, bene dar ir be pritenkancziōs funištōs Sylōs Atlikimui sunkinujū Darbū. Szirdziai wisados šaudu yra, ale priegtam ir Upmauds pašūka prieš tokiūs n'apšimilyjancziūs Žmones, matant, kaip jie be jokios tifrōs Priežasties sawe pacziūs bey jū Sawiškūs padurmay i sunkiausią Nepalaimą nugabena. Todėl reiktu kožnam Wienam, kursai sawo Tėwisėj su tokieis Apriskintais susieina ir paklydusi jū Apšėmimą patirti gaun, žiems jū Išwandrawimo Mislis per gruntingą Pamofinimą išblaiwyti, o labjausey tada, jey Iškėliaujantieje ney tiek Piningū ne tur, kureis jie ten Walandą, iki fitokiam Gziesui atšradus, iššilaityti galėtu. Szeip ir jie bewėik piktai Draugystei ir Skaitlui tujū prislausys, kurie Miesto didžiamjam Kalėjimui tenka. Tai rods jau gana bjaurus Abrozās yra, kuri aš ikšiol apie šitą Žeme bey ši Miestą kalbėdams išmuilawojau; ale dar daug bjaurėjnu jis paūrodo, kad aš dar ir bairingaji Pagedimą bey Sudirgimą tū musū Urėdininkū primėdu, kuriems už Išpildimą Žemės Žokano budėti reikėtu. Tie wisokiamie Brigawime bey Klastose taip su fits fitu susiwiennyje bey sukibę yra, kad jie nūg aukštojo Urėdininko iki žemjausojo ilgą Gilę czielū Wiktabėjū padaro. O kaip stow su Wirgeleis arba fitais Apygywentojeis Miestūse bey ant Laukū? Tie ir ne wienširdžiey Pakajuje susilaito, bet dėl walboniškū Žemės Dawadū i Partijes persidaliję prieš fits fitą stow. Weik wienu, weik fita, kaip kuri ant Walandōs Wiršū gaun, tokiu Budu saw Winingēs pasipiešti jėško ir wisōs Žemės Palaimą patrotyti gelbt.

Ne dar fits Balsas parškamba iš Amėrikōs, butent taipjau iš didžiojo Miesto Newyork. O tas n'iera Balsas dejojancziō Kunigo, bet ten nutraukuso wokiško Kupcziaus. Szis Wyrš taip rašo: „Niekados Amėrikoj tokie Gziesai dar n'iera buwę, kaip dabar. Mano Krome arba Kupczytės Bute manę kas Dieną kofie 50 iki 60 Ubagū aplanko, butent tokie, kurie iš Wasiturincziujū žime trubname Gziese nusigalawę ir Ubagais pastoję yra. Wargingytė bey Bėda šiczion dabar toki Aukštumą prilipo „kai toktai Wokietioj niekados patirta n'iera ir nieks numanyti ne gal. Sunkiausieje Gziesai, kuriūs Wokietije pertrimojusi, wis dar daug geresni buwo, kaip dabar šiczion, o priegtam ne galima tikėtis, žiems komet geryn eisent arba pasiliau-

sent. Vyriausoji Priežastis to Nuėjimo i Gelmę yra Nemiernybe, butent Sufczyfte, Klastū Įsprowyjimai bey bjaurusis Sudirgimas ir Pasileidimas Urėdininkū iki pat tujū wyriausujū, kurie arti prie Žemės Prėzidento bey aplink jo Waldžiōs Sostą stow. Wien apie Plėšimus, bjaurę Wagyštę bey Papirkimą (arba Berkluperawimą) ficzion kas Dieną riera girdėti. Viningai, kurieis anie Plėšitkai, Wagiš, bey Papirkietjie apšieina, kurie wisiems aniems klastingiems Žemės Kasū Įstūstintojams tenka, yra bais dibeli. Už tikios, kad Amėrika dar skaudziy sunktū Mėginimū ištirwoti bey smutniū Patyrimū sulaukti turės, kol Wislab fitaip stōsis. Kol ficzion Wagyštę bey wisoktū Klastū Įsprowyjimai begiediškay ponawoja, tol kitokie, geresni Gziesai rastiš ne gal. — Sčyrimo Gziesūse didyšis Žmoniū Swietas ficzion kit' niekam ne tinka ir ne geloja, kaip tikt wien Balsū Atdawimui arba Nuštīmawimui. Dibeli Pulkai tada sambomi ir parsambomi, kamšos šen ir ten, waidyjas, bowyjas ir pešas; ne Protis arba Įsmintis, ne Bertalbėjims arba Persiliudyjimas tada Wiršū gaun, bet galwijiškas Niekawims bey Tranksmas, Grumzdimas bey Swolto Padaryms. Daug Wietose tada dar ir Knipelei, Peilei bey Pistulės sawo Igalėjimą išrodyti tur. Į tokiū Susiwaidyjimū todėl ir haugiey daug Kazbajscziū nusidūda, aš ne wieryju, kad fitur tur daugiaus, kaip ficzion Amėrifoj. Žemės Diputiertams Saimė susiejus iš Policijōs bey fitū Wyrausybjū Raistū surokūta tape, kad wienoj amėrifiskoj Prowincoj, kur rods Kazbajyste išgalingiausy pasfujame Gziese ponawojusi, butent Žemėj Luyžyana, praėjusjū sešūse Metūse esq kokie septyni Tustancziczi Źmoniū per Rankas Kazbaininkū sawo Galq gawę. — Al kaip dēkingš aš busu sawo Diewui, jey man pasifets tiek užšpelnyti, kad aš po pora Metū, norint ir tikt su maža Mandele i Wofietijq, sawo Tėwisškę, pargryšti galėcziau!" — Skaitytojau, dabar matai; tai yra Amėrifōs pagirtoji Bagotyštę bey Walnybę!

—w—

Dibelis Persikeitimas Turkijoje.

Turkijoje eit didey margay ir jū ilgiaus jū margiaus. Kunstantynopelio Mieste yra Sziadantai, kurie ten Sostais wadinami, Maistq pakelę. Pries jūsius išstūstietjie Žalnierieci yra su jeis susidraugawoje. Turkifkasis Sultons arba Ciecorius, Wardu Abdul Aziz, yra sugautas, nū sawo Sostu nusodytas ir i sawo senqji Paloczju lyg kaip i koki Kalėjimą ikistās.

Szwiežnis Sultans Wardu Murads manding yra buwusiojo Sultano Brolawaisis. Wisas fitas Waldziōs Permainymas yra Tysoje ir be Kraujo Praliejimo nusidawęs. Turkijōs Žmones buwo senojo Sultano Waldziōs atgrisę ypacziy todėl, kadangi jis didey daug Viningū išleido, ir itytwiek daug Skolū padare, o priegtam ir Žemę suwaldyti negalėjo, teipo, kż wisūse Turkijōs Kampūse Maistai pasifelę, ir fitas Budu Turkai, kurie pirm Sziuntmeziū Swieto Įsgastis buwo ir Gyropōs Žemese Turkus minawojant wisas drebejo, dabar teip pasilpę, kad dabar jau fitū Žemiū Wiešpacziczi ant Turkijōs ponawoti pradėję. Nesa kad Turkija dar šendien teb' stow, tai tikt iš to atšleit, kad Gyropōs Wiešpacziai dēl jōs Suardymo tikt su fits fitū ne futint ir wiens kitam geraji Kasni pawyd. Al kas mums fitame Dalyke ypacziy dziaugsminga, tai yra tas Dalyks, kad fitame pastutiniame Maistę, kuriame senasis Ciecorius iš sawo Wietōs nustartytas, momėdoniškiejie Turkai ten gywėnancziūsius Kristiczionis Pakajuje palitę. Al ar ne galiausy dēl Turkijōs tarp Gyropōs Wiešpacziū pacziū Karo Ugnis usidėgs, tai mes dar ne zinom. Meltime Aukščiausiji, kad tas mums mielqji Pakaju išlaikytu.

Wisolia Žinia.

— Sziaurinioje Amėrifose yra didyšis Miestas Duebek, ištariams Rwebek šiose Dienose nudegęs. Koks Tustantis Butū yra i Belenus ir Sziukšmiū Kruwas pawerstas. Lyg teipojau ir musū Pozū Mieste yra didele Ugnis buwusi, kuri nekuroje Szyritaus Fabrikėje prasidėjusi.

— Sziose Dienose, nū Pietnyczidōs 27. Meijo andōs Nebelēs iki Ceredōs 31. Meijo yra ficzion Karaliaucziuje didelis Tranksmas buwęs. Miestas rados Sweczies kupinay papildytas. Nesa tose Dienose ficzion tape didyšis Arkliū Turkus ir Parobymas wisoktū dywnū Gaspadorystės Mašyniū laikytas, kuriū pasimatyti aukšti ir žemi Bonai šen atkeliawę buwo.

— Pasakojama, kad Wofietija nū Turkijōs už Salonikose nužudytojį sawo Kunzuli 300 Tustancziū Frankū kaip kofio Ailyginimo prašanti. Bet Francuzija prašo už sawaji 600 Tustancziū Frankū, o tai todėl du kart tiek, kadangi Francuzifkis Kunzulis webęs buwo, o Musifkis ne.

Beilage zu No. 23 des „Kelewis“.

Königsberg, den 6. Juni 1876.

Wisofia Zinia.

— Berlinskės ewangeliskosės wyriausiosės Wajnytotės Pons Prėzidentės von Herrmann yra praesjusiose Dienose prie musū i Karaliaucziū apnėziurėti atwyfės, o potam ir toliaus per Prowincę keliawės. Ant sitūs Kelionės jis parėjo — lydėtas musū Pono Kunzistoriolprėzidento Ballhorn bey Pono Gendrolzuperintendento Moll ir i Klaipeđą. Czionay tie trys Ponai apsilanke Dangunzengimo Dienoje, o Pons berlinskis Prėzidentas von Herrmann man pasafotojo su didziū Szirdiės Pasfigėrėjimu, kaip labay jam tenay

Pietuminintū Wajnyczydūs Giedojimai patifė, ypaczley Giedojimas tōz pšowingōs Giesmės: „Didelis Prarake.“ Pons Prėzidentas man pažadėjo, sawo Szirdiės Wajutimą dēl to ir per Raštą atsiusti, jeib aš tų ir per Kelewi Prieteliams žinomą daryti galėcziau.

— Jau dabar wēl didis Swieto Turgus keliams, kaip pernay arba užpernay Wyno Mieste, butent Amėrifoje, Mieste Philadelphija. Tasai yra 10 taji šio Meijo Wėnesio prasidėjęs ir rokujama, kad wienat toje Dienoje, Turgui prasidedant, 50 Tufancziū žmoniū ten buwo susitinkę.

A p s a k y m a i.

Ant mano pirmusū Apsakymū atgryzdams dūdu tų pakarniq Zinia, kad aš Panėdėlyj penktą Junisų mano gražey ir bagotingay itaisytą Milū bey wisofiu fitū Daiktū Kromą atdarysiu.

Szis mano Apsakymas ne ant Priwiliojimo žmoniū eit, bet nor ant teisaus ir wierno, ištikimo žspirkimo pakwiesti teip, kad kožnas, manę aplankęsis wēl su tikru žsitikėjimu antrą Kartą atfeks.

Aš sekancziūsus Daiktus ant pigiausios Prekiōs prisiulau, kaip antay:

Mėlynū, jūdū Milū, wilnoniū pus-šilkiniū, šilkiniū, mėlynū, ant abiejū Pusū spogūtū Skepetū, bumwilniniū, lininiū, pus-šilkiniū ir dryžūtū (arba štreifūtū) ir rašytū i naujausius Raštus, mėlynū ant abiejū Pusū drukūtū Szuržū Ceikiū, Kusbojū arba Szwanėboy, wilnoniū Drobės Ceikiū, baltintū ir nebartintū Drobės Audėklū, Častingiū, Katunū, Pikė ir wissus kitokius Daiktus.

Galiausey aš pakarney meldziu, ant mano Wardo tikray padaboti ir primenu, kad mana didziausias Pasirupinimas tasai bus, kožną manę Aplankanti su meilingu Paslužyimu uždaboti.

G. Zennigkeit,

Klaipeđoj, Friedrich Wilhelm Ulyczioj 33. 34. prie Gelezininko „Wilhelm Frōse“.

Aš esu apsiėmęs, sawo sekancziūsus Gruntstukius iš waldōs Walės pardūti, butent:

- 1) Gruntstuki Spitrėje 16 Murgū dideli, i 4 Parceles po 4 Murgūs perdalijęs, arba ir i Wisą Krumvoj;
- 2) Gruntstuki Dwisakiūse 8 Murgū dideli i 2 Parceles perdalijęs, arba ir iš Wiso;
- 3) Gruntstuki Tilžės Miesto didziojoj Ganykloj, Ganykļa,

kaip ir 2 Kart sienaujama Plewā, 27 Murgū didelę ir su Spitrės Malun-Čeriu bey su Szilininkū Dwaro Malun-Grabe susirubežlujanti. Birkti norintiesie gal prie manęs maldūtis i

Szilgalius, Tilžės Parapijos,

Wikelis Szurwyns.

Purvelis Arklams pro Bajandes arba Kroyfpulwer, bei Karwiū Purvelis pro Neēdrumg, ir pro menka Pieno-Dawing geriaustay gaunama Drogii Krome prie

N. Guttzeit, Klaipejoj,
Marktstr. (Turgaus Ulycz.) 3. 4.

S. Simon, gydas Dantū Lieforius, ypaczies Daktars pro Burnos Resweifatas, Tilžeje, Wokiecziu Gase Num. 12, 1 Trepus.

Ant Repasiturincziujū dabojama.

Stalbinui ir Baltinimui

aš sawo garbingiems Birkejams sawo didži Kromą su geriausteis Muilais, Krakmėlemis (arba Szterkėmis), engliškū Natrumu ir Kloralkiu, kaip ir su wisais kitais prie to paties Dalyko priklausančiais Daiktais i meilinga Atminti privedu. Prefios yra, didokus Szmotus imant, simet ypaczies pigies statytos.

Heinrich Kiewel,

Tilžeje, Wokiecziu Ulyczioj Num. 67.

Barwincija **G. Sperlingio**, Tilžeje, aukštame Gase, Num. 18 bey Fabrikū Gase Num. 38, prifulo sawo kaip gera pajistamgi Kromą geriaustu audziamuju Bryma-Bumbuliū ir audziamuju Wilnū wisokiuse Barwile, baltintū ir nebalintū, masyviniū Werpalū kaip ir geriaustu Turfiskujū Kaudunujū Werpalū už numajintas Prefias.

Kloralkiu

greitam Blykiawimui, macniausi engliška Tawora, podraug su Pamokininimu ant tikro Apšiejimo su tūm Blykiawimu,

Kernzyvōs arba Muilo geriu geriausio, bey Natrum už pigiaustias Prefias prie

Karl Pieck,

Tilžeje, Wokiecziu Ulyczioj Num. 23.

Tikras Hamburgiskasis Plosteris, 20 Pfen. Rulelis, Harlemer-Alliejus 30 Pfen. Plēcška, kaip ir wisi Aptekorystēs Taworai, pigiaus ne kaip koznoj Daktariskoj Aptekoj, gaunama Drogii Krome prie

N. Guttzeit, Klaipejoj,
Marktstr. (Turgaus Ulycz.) 3 bey 4.

Daiktū Budawonėms

Hullendiskū Czerpjū, fraikiniū arba wirbutiniū Stogo Czerpjū, Portland-Cemento, Gipso, Trušiū gipsnėms Luboms, Kalkiū, engliškū Szamottakmeniū, Szamottmilcziu, ugninio Molio, wėliniū Negeliū, Apmusimū Langams bey Durims, geležiniū Plotū Pelenėms, arba Ugnawietėms, geležiniū kepamujū Pecziū, Duriū Kakaliams ir t. t. aš prifulau didziaustame Iffistyrime pigiaustey.

Karl Manleitner, Tilžeje.

PS. Czepat. Asphalto, asphaltinio Lako ant Izolierawimo Kartū, pryma Stogams dengiamū lpytū Popieriu (Dachpappen) ant Bardawimo tieno fito i Kummiffijong padūta už Fabrikū Prefias.

Glekneriskasis Plosteris su tūm Sztempeliu Ringelhardt bey su Szutzmarke wėl swiezilay parėjes i Drogii Kromą prie

N. Guttzeit, Klaipejoj,
Marktstr. (Turgaus Ulycz.) 3. 4.

Glekneriskasis Traukimo ir Gydyimo Plosteris,

jau per kelis Metus daug garbinamasis

su tūm Stempeliu **M. RINGELHARDT** bey su tūm ypaczies Apgynimo

Ženkli (wofiskay: ant Diezuciu paženklintasis yra Schutzmarke) aukštu Daktarystēs Wyriaušybju permėgintas ir privelytas pries Kaulligę pries Gėlimą (per Itėjimą ir Itrynimą), kaip ir pries wifofias atwiras Ronas pries attrauktinus Skandulius, pries perdalhtinas Putmenas, pries nušalusius arba nudegusius Sanarius, pries Gumbus, sausas bey slapiojančias Dėderwines, Wištakius, Szalczio Skaubulius ir yra gaunamas už 50 Pfeningiu arba Pusausing arba ir už 25 Pf. Diezele Tilžeje wienat karaliskoje Aptekoj wadinamoj „Zur Krone“, aukštoje Ulyczioje Num. 26, kone wisay ties Ciecoriskūju Pustu, taipojau C. Wartigjo Aptekoj Kraupiske, prie Aptekoriaus C. Kaul, Ziliuse, kaip ir Karaliaucziuje prie Aptekoriaus Brunning, Ulyczioj wadinamoj „Krumme Grube“, bey prie H. Kahle, Alstādische Langgasse Num. 74, ogi galiaustey ir

Fabrikese **Goblis** hale Leipzig, Eisenbahnstr. 18.

Attestknyciu wisose Aptekoj gul ant Iffizurejimo.

Pasifaugokit. Garbingieje Imoneles ypaczies ant to nurodomi, kad reikiant astrey ant wirsuy stowinczio Sztempelio bey Apgynimo Ženklo (arba Schutzmarkēs) padaboti, kadangi Glekneriskaji Plosteri sime Gziese feli pasuy daryti pradėje, ale ne zinodami, is to tas padarytas, ne troppje. Bet kas ant netifrojo Plosterio anus Sztempelius užspaudžia, tas korawojamas.

Ringelhartiskasis wislab gydas Balsamas,

su wirsuy minėtuju Apgynimo Ženklu, ant Diezelės užspausiuju, yra permėgintas, to Bardawimas pawelytas ir wyriaušey Pilwo Bruku wargstantiems privelyjamas, ogi ir pat senus Brukus ir tam prilggstancias ligas hitas Balsamas daugiausiais Kartais wifiskay isgydo, kaip ir wisus reimatiskus Skaudėjimus, Szalczio ir Ugnies Ronas, ir wisas is Wiršaus pasidariusias Ronas ir t. t. Gaunamas podraug su Wartosimo Pamokininimu už 1 arba ir už 2 Markiu wirsuy minėtoje Bardawimo Wietose.

Barwū

wisotiū, ant didziausio Iffrinkimo ir su geriaustoms Dpatybėms, kaip antay:

Moleriū bey Murininkū Barwū, sausū kaip ir su Alliejumi sumaisitu ir Barwawimui ant Mashnes futritu, Fer nitso, Linsėmeniū Allėjus, Terputyno Allėjus, Latū, Pinfeliū aš prifulau už pigiaustias Prefias.

Karl Pieck,

Wokiecziu Ulyczioj Num. 23.

Tilžeje.

Beilage zu No. 25 des „Keleiwis“.

Königsberg, den 20. Juni 1876.

Awitas uż Dowanas.

Manęspi atsiunte is Naujo:

- 1) Pons Kunigs Krauss is Rusnės ant Ewang. Pasunt. budams Rabejas Pasuntinystės Draugystės Szilo Karčiamos Walsceziaus is Wiso 512 Markiū ir 63 Pf. :
 - a. surintes 247 M. 63 Pf., ant Zydu Pasunt. 1 M. 50 Pf., uż Rusidaw. 1 M., nu Wieszpacziui pazystamos Raslės 150 Markiū, tai is sawo Rusnes Parapijos 400 M. 13 Pf.;
 - b. is Kintu Parap. per Ranka Pono Kunigo Hoffheinz 84 M., per Ranka Brolio Gelzinio is Windenb. surinkta 12 M.;
 - c. per Ranka Pono Kunigo Hassenstein is Szakunū 16 M. 50 Pf., butent nu J. B. is P., S. is A., M. T. is Sch., H. B. is Sch. po 3 M. — J. S. is Sch., M. W. is P. po 1 M. — M. P. is L. 1 M. 50 Pf. — K. K. is Sch. 50 Pf. uż Rusid. 50 Pf.
- 2) A. J. is K. ant Ipdalyjimo tarp wargingiausiuju Szpitolininku Sekminiū Szwentęje 6 M.
- 3) Pons Kunigs Higrath is Plaskiū ant Ewang. Pasunt. 23 M. 75 Pf., ant musu Mielasird. Wigonbuczio 6 M. — ant Neregincziuju 1 M. 50 Pf. — ant Kurtiniū 50 Pf. — tai is Wiso 31 M. 75 Pf.
- 4) Brolis Jurg. Pawils is Bajor Wigto 141 M., butent 81 M. ant Ewang. Pasunt., 30 M. ant Spitolės Warginguju, 15 M. ant N. regincziuju, 15 M. ant Jeruzalės Wiedniju.
- 5) Pons Kunigs Böttcher is Wilkyškiū ant Ewang. Pasunt. 57 M. 40 Pf.
- 6) Pons Kunigs Schulz is Piltainio ant Ewang. Pas. nu Remineto 3 M., is Smilgiū 3 M., nu Remineto 1 M. 30 Pf., is Maj. Warn. 1 M. — tai is Wiso 8 M. 30 Pf.
- 7) Pons Kunigs Jordan is Rufū 13 M. ant Ewang. Pasunt. 6 M. ant Spitolės, 2 M. ant Neregincziū.
- 8) Brolis Lanfutis is Raifen-Zettkant 12 M. ant musu Neregincziuju Buto — 60 M. ant Pasunt., tarp kuriū 30 M. nu wienos Raslės is Rusijos randas — tai is Wiso 72 M.
- 9) Pons Kunigs Strelis is Gr. Friedrichsdorf 180 M. ant Ewang. Pasunt. Pons Kunigs man ir pridawes yra nu ko jis kozna Dowanęle gawes, ale tai per daug; tai musu Keleiwjo Laiskuse ne telp. Kad Dowanos per Metz felis Kartus po Majuma man prifuncziamos, tai kits Dalys. (Dar ne wistas.)

Preke Karaliauczufe 17. Juniju.

Ant Turgaus Jawu mentay pareit. Kwiecziei 10 Markius 50 Pf. iki 11 M. — Pf. uż 100 Ewaru. Rugiei 8 M. 40 Pf. iki 8 M. 50 Pf. Mieziei, did., 7 M. 60 Pf. iki 8 M. — Pf. Awijos 8 M. 30 Pf. iki 8 M. 50 Pf. Roputes 2 M. 50 Pf. iki 3 M. — Pf. nauj. Szep. Szienis 3 M. — Pf. iki 3 M. 50 Pf. Entres. Sziaudai 2 M. — Pf. iki 2 M. 25 Pf. Entres. Swiestas 90 Pf. iki 1 M. 20 Pf. uż Ewarq. Kiausiei 65 Pf. iki 70 Pf. Mandelis.

A p s a k y m a i.

S. Simon, gydas Dantū Liekorius, ypacziy Daktars pro Burnos Nesweikatas, Tilzėje, Wokiecziū Gase Num. 12, 1 Trepus. Ant Nepasiturincziuju dabojama.

Atwira Dekawone ir Priwelyjima as hitais Zodzies **Glekneriskamjam Traukimo ir Gydymo Plosterui***) sakau. As nu sawo 7tojo iki šio sawo 18tojo Amziaus Meto del Gumbū ir giliū Skyliū is Kaulū Puwimo arba Gdimo ant Kozū bey Rankū pasidariusiū bidey wargti turėjau; tanke pastrode Kaulū Szewulei, o tie mano Kuno Dalys tai tape daug Pjaušymais subėdawoti. Tay as n'awstodams puse Metū ang priwelytgji Plosteri watojan, o per ta as toks sweiks ir stiprus pastojau, kad as dabar sawo Dūnele pats galiu usšpelnyti. Toktai as pagal Teisybę gataws esu, koznam atliudyti.

P. Cl. Römer, i Neuschönefeld hale Leipzic, Pilsippstr. 13.

*) Titrasis, **M. RINGELHARDT** bey su su Sztempeliu:

nimo Zenflu (wokis- kay: Schutzmarke) ant Diezeliū yra gaunamas uż 50 Pfeningiu (t. i. Pus- aukfing) arba ir uż 25 Pf. Diezele Tilzėje wienat karaliskioje Aptekoje wadinamoj „Zur Krone“, aukstoje Ulyczioje Num. 26, kone wisay ties Ciecoriskiu Pustu, taipojau G. Wartigio Aptekoje, Kraupiske, prie Apteforiaus G. Kaul, Ziliuse, kaip ir Karaliaucziuje, prie Apteforiaus Brunning, Ulyczioj wadinamoj Krumme Grube, ogi galiaustey ir Fabrikeje **Goblis** hale Leipzic, Eisenbahnstr. 18.

Pasifaugokit. Garbingiejie Zmonelės ypacziy ant to nurodomi, kad reikiant astrey ant wirshy szwinczio Sztempelio bey Apgynimo Zenflo (arba Schutzmarkės) padaboti, kadangi Glekneriskgi Plosteri šime Gzieste feli paskuy daryti pradęje, ale ne zinodami, is ko tas padarytas, ne trophyje. Bet, kas ant netikrojo Plosterio anus Sztempelius usspaudzia, tas korawojamas.

Ringelhartiskafis wislab gydasis Balsamas,

su wirshy minetuju Apgynimo Zenflu, ant Diezeliū usspauktuju, yra permęgintas, to Wardawimas pawelyhtas ir wyriansiey Pilwo Bruku wargstantiems priwelyjiamas, ogi ir pat senus Brufus ir tam pri- lygstanczias ligas hitas Balsamas daugiausiais Kartais wisiskay isgydo, kaip ir wisus reimatisklus Skaudėjimus, Szalczio ir Ugnies Ronas, ir wisas is Wirshaus pasidariusias Ronas ir t. t. Gaunamas podraug su Wartosimo Pamokinimu uż 1 arba ir uż 2 Markiu wirshy minetose Wardawimo Wietose.

Gullendiskafis Pieno bey Raudoš Purwelis
pro Rukudima, pro Neėdrumę prie wišū Galwijū watojamaš, ypacziej prie Karwju, kad Pienš ne papraštū Budu pašmajina, mėlynas ar labay šwiefus arba fiare kruwinas yra.

Korneyburgiškafis Arkliū Purwelis
pro Pažandes, Dusulinguma, Neėdrumę, Gumba watojamafis.

Kiauliū Ėdimo Purwelis.
Geriausfas Purwelis pro Kosuli, Sziofštimo Riga bey Neėdrumę.

Glekneriškafis Plošteris.
Nepereinamafis pigiaufafis Swiesto Barwas.
Wienatijis Pagulbhymš wišū šitū Padarymū

Siemeringio Kalkiū Aptėkoje.

Parwinyzija **G. Sperlingio**, Tilžėje, aukštame Gase, Num. 18 bey Fabrikū Gase Num. 38, prifulo sawo kaip gerg pažistamgji Kromę geriausū audziamujū Pryma-Bumbuliū ir audziamujū Wilnū wisofiuše Parwufe, baltintū ir nebaltintū, mafyniniū Werpalū kaip ir geriausujū Turfiskujū Rauduunujū Werpalū už numajintas Prefias

Apsakymas.

Ant prifartinaneczio Jormarko aš sawo mielūstus Lietuwinkus ant sekancziūjū Daljkū padaboti meldziu. Ypacziej aš prifulau tikray ne plunfancziū tamsmėlyniū, jūdu Milū jau nū 16 Sgr. Masę prasidėdant, mėlynū Klaneliū Marš-

finiams, tamsmėlyniū Kusboy, nebaltintū Nessel, Inkratū, Užwalkū Patalams Bram-Skepetū, Parchen, engeliškōš Skurdōš, pusšilkiniū Skepetū bey Sziurštū ant didzio ir gražaus Iffifkyrimo, ir daug kitū gražiū Daiktū. Mano Pasiprocewojimš ant to eit, sawo mielūstū Birtejus geray ir pigiej aprupinti. Kaip aš jau pirm to apsafeš, aš tikt su mazu Pelnu pašfakdištu, nufitėdams, kad mano Prashymas isšpildbys. Taip pašliccamoj Pašizentklinefis.

F. W. Helmdach, Klaipeđoj,
Bute Pono Aptieforiaus Berger
(pirm to Zacher).

**Wisofiu Sillū nū 8 iki 11 Doreliū aš didili Zo-
postą ant Iffifkyrimo sawo Krome turiu.**

Gustav Sieloff Pasėkėjei, Tilžėj.

Daiktū Budawonėms

Gullendiskū Ėzerpjū, fraifiniū arba wiršutiniū Stogo Ėzerpjū, Portland-Cemento, Gipso, Truskiū gipfinėms Luboms, Kalkiū, engliškū Szamottakmeniū, Szamottmilczū, ugninio Molio, wėliniū Negeliū, Apmušimū Langams bey Durims, geležiniū Plotū Pelenėms, arba Ugnawietėms, geležiniū kepamujū Pecziū, Duriū Kafaliams ir t. t. aš prifulau didziaufame Iffifkyrime pigiaufiej.

Karl Manleitner, Tilžėje.

PS. Ėzepat. Asphaltu, asphaltinio Lafo ant Izolierawimo Kartū, pryma Stogams dengiamū lipytū Popieriu (Dachpappen) ant Pardawimo fienu kito i Kummissijonę padūta už Fabrikū Prefias.

Ant mano pirmujū Apsakymū atgryždams dūdu tą pakarnię Žinię, kad aš Panėdėlyj penktą Junijū mano gražej ir bagotingay itaisytą Milū bey wisofiu šitū Daiktū Kromę atdarian.

Szis mano Apsakymas ne ant Priviliojimo Žmoniū eit, bet nor ant teisfus ir wierno, ištikimo Iffipirkimo pakwiešti teip, kad kožnas, manę aplankafis wėl su tikru Iffitikėjimu antrą Kartą atseks.

Uš sekancziūsius Daiktus ant pigiausios Prefios prifulau, kaip antay:

Mėlynū, jūdu Milū, wilnoniū pus-silkiniū, silkiniū, mėlynū, ant abiejū Pusū spogūtū Skepetū, bumwilniniū, lininiū, pus-silkiniū ir dryžūtū (arba štreifūtū) ir rašytū i naujaufius Raštus, mėlynū ant abiejū Pusū druskūtū Sziuršū Ceikiū, Kusbojū arba Szwanėboy, wilnoniū Drobėš Ceikiū, baltintū ir nebaltintū Drobėš Audėklū, Pastingiū, Katunū, Pikė ir wissus kitofius Daiktus.

Galiaufej aš pakarney meldziu, ant mano Wardo tikray padaboti ir primenu, kad mana didziaufias Pašrupinimas tasai bus, kožnų manę Aplankanti su meilingu Pašluzjyrimu uždaboti.

G. Tennigkeit,

Klaipeđoj, Friedrich Wilhelm Ulyczioj 33. 34. prie Geležininko „Wilhelm Fröse“.